

"تولید اجتماعی-تولید جمعی"

(مقدمه‌ای بر تولید مبتنی بر دموکراسی)

دکتر حسین ممتاز |

Dr. Hossein Momtaz

فهرست کلی

پیشگفتار و چارچوب کتاب

فصل اول: سفر به نوستالژی | دوران مدیریت تولید و عملیات در قرن بیستم!

فصل دوم: تولید اجتماعی | تولید مبتنی بر دموکراسی!

فصل سوم: تولید جمعی | دموکراسی در تولید!

منابع و مآخذ

فصل صفر: پیشگفتار و چهارچوب کتاب | باید این کتاب را بخوانید!

سخنی با خواننده | چيستی این کتاب!
 انگیزه اصلی | چه شد که این شد!
 تولید اجتماعی و تولید جمعی | تولید مبتنی بر دموکراسی!
 چارچوب کتاب | استخوان بندی!
 مخاطبین کتاب | برای چه کسانی؟!
 تقدیر و تشکر | سپاسگزاری!
 راه‌های ارتباطی | منتظر، با هم در ارتباط باشیم!

فصل اول: سفر به نوستالژی | دوران مدیریت تولید و عملیات در قرن بیستم!

پارادایم غالب در قرن بیستم | چرا نوستالژی؟!
 مفهوم تولید و عملیات | محرکه کسب و کار!
 ملزومات سازمان تولیدی | زمین بازی تولید!
 ارکان مدیریت تولید و عملیات | فوندانسیون نوستالژی!
 محصول-خدمات | محصولات هیبریدی!
 سیر تکامل مدیریت تولید و عملیات | آلبوم موجودیت!
 اهداف تولید و عملیات در قرن بیستم | هدف نوستالژی!
 الزام شیوه‌های جدید | خروج از نوستالژی!
 گام آخر | پایان نوستالژی!

فصل دوم: تولید اجتماعی | تولید مبتنی بر دموکراسی!

چرا اجتماعی؟ | تجربه کاربری!
 اقتصاد و تولید اجتماعی | تولید بین رشته‌ای!
 علم اقتصاد مبتنی بر ارگان عصبی | عصب‌شناسی در خرید!
 علم اقتصاد و تصمیم‌گیری | تصمیم خرید!
 اقتصاد تجربه و تجربه مشتری | مدیریت تجربه مشتری!
 نقش وفاداری در تولید اجتماعی | هوشمندسازی اجتماع!
 طراحی‌های تولید اجتماعی | طراحی همدلانه!
 خلق مشترک در تولید | نوآوری بازار آزاد و هم‌آفرینی!
 زیبایی‌شناسی در طراحی | نگاه فراتر از بازار!
 زبان تولید اجتماعی | کارکردی و سمبلیک!
 نقش احساسات در تولید | طراحی احساس‌گرا!
 مفهوم کانسی | انسجش کمی احساس!
 نقش بازپوارسازی در تولید اجتماعی | تولید بازی‌گونه!

گام آخر |بزارک‌های تعامل (لاک)!

فصل سوم: تولید جمعی |دموکراسی در تولید!

چرا جمعی |مشارکت مداوم جمعی!

تعریف جمع‌سپاری |انبوه‌سپاری!

ویژگی‌های جمع‌سپاری |ویژگی‌های انبوه‌سپاری!

انواع جمع‌سپاری |خانواده انبوه‌سپاری!

جمع‌سپاری در طراحی و توسعه محصول |مشتري‌سپاری!

جمع‌سپاری و زنجیره‌بلوکی |تولید امن جمعی!

هوش جمعی در کنار سلسله‌مراتب |هوش انبوه اینترنتی!

موفقیت جمع‌سپاری |الزامات تولید جمعی!

قراردادهای مدیریت جمعی |ائتلاف برای تولید جمعی!

گام آخر |همه با هم برای تولید!

منابع

فارسی

لاتین

فصل صفر: پیشگفتار و چهارچوب کتاب

اچستی این کتاب!

سخنی با خواننده: | چند کلام خودمانی!

آیا علاقه‌مند مفاهیم جدید کسب‌وکارها هستید؟ آیا به مفاهیم مدیریت تولید و عملیات (و حتی مدیریت خدمات) نیاز دارید؟ آیا موفقیت بیشتر در مدیریت تولید و عملیات سازمان‌تان را می‌طلبید؟ و آیا...

باید این کتاب را بخوانید! شاید پرسید چرا؟

رشد انفجاری در پذیرش و استفاده از سبک‌های بهتر مدیریتی بیشتر ناشی از کاربرد مفاهیم نوین مبتنی بر تغییرات صورت‌پذیرفته در قرن بیست و یکم است. این مفاهیم سبب‌شده پیاده‌سازی ابزارهای جدید سریع‌تر رخ داده و از نظر اقتصادی هم صرفه‌جویی‌های قابل‌توجهی صورت‌گیرد. در این میان شما دو وضعیت را می‌توانید داشته باشید. یا بصورت فعال در این ماشین متحرک رو به آینده همراه من باشید و یا غیرفعال در خواب عمیق، بدون تغییر باقی بمانید. اگر گزینه اول پاسخ شماست (که قابل حدس است!)، خود را آماده‌سازی و لطفاً همراه من باقی بمانید. چون قرار است در این کتاب شما را با مفاهیم جذابی از مدیریت تولید و عملیات هدایت نمایم.

در این کتاب برخی از پرسش‌ها و ابهامات شما را در حوزه کسب‌وکار و مدیریت تولید و عملیات در قرن بیست و یکم پاسخ می‌دهم و از سویی پاسخ‌ها و فرآیندهای جدید و عمومی ارائه می‌دهم تا از آن طریق صدای لذت‌بخش علم و فناوری را برای روشن‌نمودن حقیقت پنهان انسان‌ها فعال نمایم. البته اگر از خواندن کتاب دل‌خسته، گیج و حتی شاید کلافه می‌شوید تعجب نکنید! من می‌دانستم به اندازه کافی واژه در ادبیات ما هست که خیلی راحت‌تر جملات را بنویسم اما چه کنم که ادبیات دنیای جدید ما خیلی سرعت بالایی دارد!

به‌هرروی، خواندن این کتاب تجربه‌ای خیال‌آسا است که خواندن آن به هر فردی که می‌خواهد از قطار تغییرات آینده جا نماند توصیه می‌شود. پس اگر همراه من هستید و از مفاهیم نوین در حوزه کسب‌وکار در مشارکتی‌ترین شاهره هم‌زمانی انسان‌های گوناگون در مسیر طولانی تاریخ بشریت یعنی همان علم لذت می‌برید، این کتاب را بخوانید!

انگیزه اصلی: | چه شد که این شد!

از زمانی که مباحث کسب‌وکارها وارد دنیای قرن بیست و یکم شده است، شاهد ایجاد و توسعه مفاهیم بسیاری در حوزه‌های گوناگون هستیم. شاید شما نیز در این روزها کتاب، مقالات، همایش و نشست‌های گوناگون (بخصوص در فضای مجازی) را شاهد بوده‌اید که در خصوص مفاهیم جدید (جدای از مفاهیم مطرح‌شده در نظام آموزشی و یا آن چیزی که ما تحت عنوان آموزش برای سازمان‌ها دیده‌ایم) مطرح شده است. یکی از این تغییرات اساسی که کمتر مورد توجه قرار گرفته، حوزه مدیریت تولید و عملیات است. چه بسا اکثر کتاب‌هایی هم که در این حوزه هستند به بررسی یک یا نهایتاً چند جزء کوچک از آن پرداخته و بصورت کامل به آن توجه نشده است. به این دلایل و همچنین به دلیل آن که شما شایسته مطالعه عناوین جدید با سبک نوشتاری روان، آسان و جامع هستید بر آن شدم تا این مجموعه را تالیف و گردآوری نمایم. ضمانت این ادعا و انگیزه اصلی تدوین این مجموعه لذتی خواهد بود که در سرتاسر فصول این کتاب خواهید چشید!

تولید اجتماعی و تولید جمعی: | تولید مبتنی بر دموکراسی!

اسلوب‌ها و تاکید بر بافت فکری گذشته آنچنان هم دارای منفعت نمی‌باشد. تعجب نکنید! اگر شیوه‌های گذشته ما برای کسب‌وکار و زندگی مان موثر بودند ما اکنون دچار مشکلات فعلی نبودیم. در حقیقت ما نیازمند "بافت فکری جدیدی" هستیم. به عبارت بهتر، پیشرفت در آینده با مشارکت و ترمیم با همکاری همگان و کسب اطلاعات و بهبود شرایط گذشته با شرایط نوین فعلی میسر است. این اتفاق عظیم و این خاستگاه، سازمان و کسب‌وکارهای ما را با هماهنگی تمامی سازمان‌های جهانی همسو ساخته و پدیده‌ای با نام یکی‌شدن، با آهنگ دیگر سازمان‌ها، به اسم "پارادایم جهانی‌شدن" را پدید می‌آورد. این پارادایم آینده سازمان‌های تولیدی،

عملیاتی، ساخت و خدماتی و بطور کلی کسب‌وکارها را اساساً تغییر داده و منجر به وقوع "انقلاب‌هایی" در قرن بیست و یکم شده است. در ذیل همین انقلاب‌ها بوده که ما شاهد بروز "رویکردهای نوینی" به مفاهیم تولید و عملیات در قرن بیستم و یکم بی‌آنکه قصد تخریب و یا به‌یکباره کنار گذاشتن مفاهیم گذشته را داشته باشیم هستیم. در ادامه، با بروز این انقلاب‌ها و رویکردها بوده است که شیوه‌های اقتصادی نیز تغییر کرده و شیوه "اقتصادی مشارکتی" (اشتراکی)، اقتصاد محتوایی^۲، اقتصاد دیجیتالی^۳، اقتصاد چرخشی^۴ (چرخشی یا دورانی یا مدور) و... "را می‌توان برای کسب‌وکارها، اکوسیستم، سازمان‌ها، صنایع و دولت‌ها شاهد بود. علاوه‌براین، در اثر همین پارادایم و انقلاب‌ها و به طبع آن رویکردهای جدید به مفاهیم مدیریت و بطور خاص تولید و عملیات بوده است که ما شاهد ایجاد مصداق‌های نوینی از شیوه تولید و عملیات مشابه "تولید جهانی"^۵، تولید دیجیتالی^۶، تولید ابری^۷، تولید سبز^۸، تولید اجتماعی^۹، تولید جمعی^{۱۰} و... "هستیم که اکثر آن‌ها ریشه بر اهمیت جمع‌گرایی و به‌عبارت‌بهرتر دموکراسی جمعی دارد.

تولید اجتماعی-تولید جمعی، به عنوان رویکردهای نوینی از شیوه‌های دموکراسی در تولید هستند که در آن‌ها به دو پدیده: "توجه به نظر اکثریت و دنیای دیجیتال" تکیه می‌شود. توجه به نظر اکثریت برخاسته از مورد اهمیت قرار دادن تک‌تک نظرات در کنار سایر نظرات بوده و اهمیت دنیای دیجیتال برخاسته از تحولات ایجاد شده از دنیای دیجیتال در قرن اخیر می‌باشد. تولید مبتنی بر دموکراسی در حقیقت نگاهی از شیوه تولید بر اساس احترام و خواست دقیق مشتری (کاربر) ضمن مورد اهمیت قراردادن مواردی فراتر از اهداف کسب‌وکار مانند محیط‌زیست و پایداری است. مسلماً برای شکل‌گیری این شیوه تولیدی بسیاری از اتفاقات بخصوص در حوزه نوآوری، فناوری و علم صورت می‌پذیرد که شناخت بشر را غیرقابل وصف کرده و ما اکنون در ابتدای مسیر هستیم.

اما آیا جلب نظر همگان میسر است؟ یعنی آیا ما این توانایی را داریم که نظر همگان را جلب کنیم؟

اگر بخواهیم با رویکرد گذشته (بیابید توافق کنیم و اسم آن را نوستالژی بنامیم) این سؤال را پاسخ دهیم بایستی گفت اصلاً نظر دیگران مهم نیست! (هرچند تلاش‌های نمایی در اواخر قرن بیستم صورت پذیرفت!) و اگر بخواهیم با رویکرد پسانوستالژی پاسخ بدهیم باید بگوییم هرچند نمی‌توان همگان را داشت، ولی اکثریت، در محدوده رضایت از ما قرار خواهند گرفت. این در اصل راز اصلی دموکراسی در تولید می‌باشد؛ یعنی توجه به نظرات همگان و تطبیق شیوه تولیدی خودمان با نظر آنها.

آینده به مشابه آنچیزی که در گذشته ما پیش‌بینی کرده‌ایم نخواهد بود و نوآوری، علم و فناوری به حدی پیشرفت خواهد کرد که ما دیگر ابزاری برای پیش‌بینی نخواهیم داشت و اینجاست که پیچیدگی به حدی صورت خواهد پذیرفت که بسیاری از صنایع و خدمات تغییرات غیرقابل وصفی را تجربه خواهند کرد و روزی هم خواهد رسید که نظرات همگان (و نه اکثریت!) هم جبران می‌شود. این تغییرات در دوران حاضر از سرچشمه‌هایی چون "پارادایم جهانی، انقلاب‌های صنعتی چهارم و پنجم، انقلاب دیجیتالی" شکل گرفته و ضمن پیدایش نسل نوینی از بشریت، منجر به ایجاد مفاهیم نوینی چون: "پلتفرم‌ها، زنجیره‌بلوکی، اینترنت اشیا، هوش مصنوعی، واقعیت افزوده و مجازی و ترکیبی، و بخصوص چاپگرهای سه بعدی و چهار بعدی و..." شده است.

¹ Participatory economics

² Content economics

³ Digital economy

⁴ Circular economy

⁵ Global production

⁶ Digital production

⁷ Cloud production

⁸ Green production

⁹ Social production

¹⁰ Crowd production

در این شرایط است که هیچکدام از ابعاد زندگی ما و سیستم‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و تولیدی و خدماتی آمادگی مقابله با این تغییرات را نداشته و نیازمند شناخت آینده با تغییرات ایجاد شده در اثر این مفاهیم، مصادیق و سرچشمه‌های تغییر است؛ و شاید بتوان گفت نامگذاری این کتاب با همین عنوان به معنای هدایت بهتر شناخت ما از آینده است.

چهارچوب کتاب: استخوان بندی!

این کتاب از سه فصل تشکیل شده است. در فصل اول به بررسی مفاهیم تولید تا قبل از قرن جدید، در فصل دوم به تولید اجتماعی و در فصل سوم به تولید جمعی پرداخته شده است. در فصل اول تلاش کرده‌ام به بررسی مفاهیمی که در قرن بیستم در خصوص تولید و عملیات وجود داشته پرداخته و به نوعی به اهمیت جهانی شدن پرداخته شود. در فصل دوم به شیوه‌های مبتنی بر دموکراسی تولید اجتماعی و تکنیک‌های مطرح در آن پرداخته‌ام. مسلماً این پایان ماجرا نیست! تا رسیدن به شکل کامل دموکراسی در تولید هنوز راه باقی مانده است! در فصل سوم به دموکراسی در بستر پلت‌فرم‌های دیجیتال پرداخته و به بیان شیوه نوین و جذابی از انواع تولید مبتنی بر دموکراسی می‌پردازم.

در سرتاسر این مجموعه ضمن حفظ امانت، در خصوص بیان مفاهیم و نکات اصلی با بهره‌گیری از منابع مناسب و علمی با رویکرد تولید و عملیات (ساخت و خدمات) تلاش شده است تا از بهترین‌ها استفاده گردد و با سبک نوشتاری روان و ساده شما را پیش‌روی خودم تصور نموده و خیلی ساده و کاربردی مفاهیم را تشریح نمایم.

در این کتاب برای هر فصل ضمن تشریح کاملی از هر موضوع به بیان مقدمه‌ای کوتاه پرداخته و سپس به تشریح مفهوم عنوان آن فصل، ویژگی‌ها، مفاهیم مرتبط، آینده و چالش‌های آن مفهوم و در نهایت با جمع‌بندی فصل با عنوان "گام آخر" پرداخته‌ام. نکته قابل توجه آن است که در عناوین (تیترهای) هر فصل شما عنوان دومی را مشاهده می‌کنید که با علامت ".....!" نشان داده شده است. در حقیقت این‌ها عناوین دومی هستند که در آن بخش می‌توانند به عنوان چکیده موضوعی که قرار است مطرح شود در چند واژه کوتاه بیان می‌شود. برای نمونه در فصل اول، اولین تیتر عبارت است از "مفهوم مدیریت تولید و عملیات" و تیتر دوم آن عبارت است از "محركه كسب‌وکار!".

علاوه بر این در پایان به بیان منابع استفاده شده در فصل‌ها در دو قسمت "منابع فارسی و لاتین" به منظور مطالعه و رهگیری بیشتر علاقه‌مندان اشاره شده است.

مخاطبین کتاب: برای چه کسانی؟!

سعی کردم به گونه‌ای این کتاب را طراحی، گردآوری و تالیف کنم تا برای تمامی علاقه‌مندان و فعالان حوزه کسب‌وکارهای نوین (استارت‌آپ‌ها)، کارآفرینان، منتورها، سرمایه‌گذاران خطرپذیر مناسب باشد. هم‌چنین شیوه نگارش و تدوین این کتاب به گونه‌ای است که برای نسل جدید پژوهشگر کشورم در مقطع کارشناسی جذاب؛ برای پژوهشگران کارشناسی ارشد موضوع قابل تامل و برای پژوهشگران مقطع دکترا بطور جدی توصیه می‌شود.

علاوه بر این، کتاب حاضر برای سازمان‌ها و موسسات، بخصوص آن‌هایی که با فناوری و نوآوری سروکار دارند توصیه می‌گردد. این کتاب برای تمامی مهندسیین، مدیران عالی و متخصصانی که در بیان مقصود خود برای اهمیت مسائلی فراتر از کسب‌وکار دچار چالش هستند مفید بوده و برای کسانی که خواهان تکمیل شناخت خود از استراتژی‌های نوین کسب‌وکار هستند مثرتر خواهد بود.

تقدیر و تشکر: اسپاسگزاری!

تدوین این کتاب در کنار تجربیات تدریس همین عنوان در کلاس‌های دانشگاه و موسسات و تاکید آن‌ها در صنعت به‌طور عملی، بیش از دو سال زمان برده است که در تهیه و گردآوری آن بسیاری از افراد من را خالصانه یاری داده‌اند که صمیمانه از آن بزرگواران تشکر می‌نمایم.

همچنین بر خود وظیفه می‌دانم از انرژی و تشویق اساتید خود بخصوص اساتید بزرگوار جناب آقایان "دکتر غلامرضا هاشم‌زاده و دکتر امیر مهربان پژوه" که حقیقتاً همواره در موفقیت‌های من به مشابهِ موفقیت‌های خود حامی و مشوق بوده است و ویراستاری

علمی را بر عهده داشته‌اند در کنار حسن نظر داوران محترم به منظور چاپ و همچنین برخورد شایسته مدیرعامل محترم انتشارات چاپ و نشر بازرگانی برای قبول زحمت و حمایت از چاپ این کتاب تشکر نمایم.

این کتاب تلاشی است که اگر مقبول افتد آن را به پیشگاه مقدس روح **پدرم** (که دکترای زحمت و رزق حلال را بر دستان پینه‌بسته خود داشت) و **مادرم** (که آرزوی دوام سایه پر مهرش را دارم) تقدیم می‌نمایم. همچنین این کتاب را در کمال احترام و با بهترین احساسات تقدیم به **خواهرم** به پاسداشت زحمات علمی‌شان برای من، **برادرم** به پاسداشت حمایت ایشان می‌نمایم.

راه‌های ارتباطی: |منتظرم، با هم در ارتباط باشیم!

ما می‌توانیم این کتاب را بهانه‌ای برای داشتن یک ارتباط خوب در کنار یک همکاری پرثمر، برای ایجاد بهبود در سرفصل‌های کتاب و حتی یک کار عملیاتی بنماییم. برای همین خوشحال می‌شوم نظرات منصفانه و سازنده شما را از روش‌های زیر، بصورت فعال بشنوم:

۱- از طریق راه‌های گوناگون ارتباطی انتشارات چاپ و نشر بازرگانی به آدرس: <https://takbab.com/#>.

۲- از طریق دنیای مجازی به یکی از آدرس‌های زیر:



Instagram: dr.hosseinmomtaz



LinkedIn: dr.hosseinmomtaz



Facebook: hosseinmomtaz



Twitter: dr_ho3einmomtaz



Email: h.momtaz.edu@gmail.com